

בית ואחדות בסמלי חג הסוכות

"סוכת שלום" כיצד?

מבוא

מארכיון
החגים
הקיבוצי

הסוכה נקראת גם "סוכת שלום", והיא מסמלת את השלום בכל העולם. בשבתנו בסוכה אנו נזכרים בתקופה השלווה של עם ישראל בארצו, כאשר ישבו "אִישׁ תַּחַת גִּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֲנָתוֹ וְאִין מִחְרִיד" (מיכה ד', ד).

הסוכה מקפלת בתוכה תקווה וציפייה כי השלום ישכון לעד בין כל יושבי תבל.

(מתוך עלון קיבוץ סעד, 1994)

חג הסוכות מאחד בין ניגודים. במרכזו נמצאת התנועה בין קבע לארעי - בין הבית לסוכה, בין שמחת האסיף לדאגה לגשם, ובין היציאה ממצרים (הישיבה בסוכה) להתיישבות בארץ (ארבעת המינים). סוכות הוא מועד עלייה לרגל, הקרבת קורבנות וחגיגות גדולות, לצד קריאה לפשטות ולהסתפקות במועט.

גם הסוכה עצמה מאחדת בין ניגודים. מצד אחד היא מחסה ובית, ומצד שני היא פתוחה וחשופה. הסוכה היא סמל לנדודים של בני ישראל וגם מעונו של החקלאי היושב על אדמתו בעונת האסיף. היא סמל לשוויון בין עניים לעשירים, אבל היא גם הזמנה ל"אושפיזין עילאין" [אורחים מעולים].

הצירוף 'סוכת שלום' עצמו מבטא רעיונות מנוגדים ומשלימים. הסוכה שנועדה למחסה בעת מצוקה: "כִּי יִצְפְּנֵי בְּסֶכֶה בַּיּוֹם רָעָה יִסְתַּרְנִי" (תהילים כ"ז, ה), היא גם ייצוג של השלום, שיש בו שלמות וביטחון: "והעמידנו מלכנו לחיים טובים ולשלום ופרש עלינו סכת שלומך" (מתוך תפילת ערבית). 'סוכת השלום' היא סמל שאפשר ללמוד באמצעותו על הפנים השונות של חג הסוכות, וגם לבחון את האפשרות לזהות או ליצור איים של שלום במציאות, גם אם הם ארעיים.

השיעור מורכב ממגוון מקורות שקושרים בין מאפייני החג וסמליו - הישיבה בסוכה, האסיף, ארבעת המינים, האושפיזין והגשם - לבין ערך השלום. 'שלום' במובן של אחדות, הכלה, התקרבות והשלמה. המקורות בשיעור עוסקים בשלום כאתגר וכשאיפה מן המקום האישי ביותר, שלום הבית, ועד לשלום עולמי שאותו מסמל הגשם. החתירה והתקווה לשלום בכל מובן (אישי, חברתי, לאומי) עומדים בבסיס השיעור. תקוותנו שהלימוד יעודד אופטימיות ואמונה באפשרות לפעול ולהתקדם לקראת האפשרות לשלום במעגלים הקרובים והרחוקים.

גשם

אושפיזין

ארבעת המינים

חג האסיף

ישיבה בסוכה

« דגשים למורה »

- השיעור מוגש כמהלך רציף הכולל מגוון מקורות ומתודות. מומלץ לבחור רק חלק מהמקורות, בהתאם ללוחות הזמנים, ולאופי הכיתה. לתשומת הלב – השיעור נועד לשתי שכבות (כיתות ט'-י'), וניתן להשלים את מהלך ההיכרות עם מגוון המקורות בשנה הבאה.
- חשוב שהבחירה תשמר מגוון סוגות ומנעד קולות על מנת לפתח ולטפח ראייה מורכבת ופתוחה ביחס לחג, ולפתוח פתחים לשפע של הזדמנויות לפרשנות וליצירה.
- כדאי לתת מקום לדין על משמעות הדברים בחיי היום יום, ולחבר את הלימוד לפעולה חברתית בקהילה.
- **לתשומת הלב:** 'תפילה לשלום בית' (**מקור מס' 1 בנספח א**) עוסק במושג שלום בית ומעלה שאלות על אלימות במשפחה וחוסר ביטחון ביתי (כלכלי או אחר). יש לקחת בחשבון שמדובר בסוגיה רגישה. כדאי לוודא שאף אחד מהתלמידים לא יחוש חוסר נוחות, ויש להתאים את השימוש בו לפי מידת ההיכרות עם התלמידים.

מטרות השיעור

- 1 היכרות מעמיקה עם החג, מאפייניו וסמליו
- 2 התנסות בלימוד מקורות מגוונים בחברותא
- 3 קריאה ביקורתית של מקורות והתמודדות עם מחלוקות ואי-הסכמה
- 4 "מהלכה למעשה" – התנסות בלימוד שבא לידי ביטוי בפעולה בקהילה

ציוד דרוש

- דפים וכלי כתיבה
- אמצעי הקרנה ושמע (מומלץ)
- דפי מקורות (**נספחים**) על כרטיסיות, מחולקים למוקדים שונים (כמספר מחצית התלמידים)

מהלך השיעור

א. תרגיל פתיחה

- 1 נבקש מחצי מהתלמידים בכיתה לכתוב אסוציאציות למילה 'שלום'.
- 2 בקבוצות של 4 תלמידים (2 שכתבו אסוציאציה למילה 'סוכה', ו-2 שכתבו אסוציאציה למילה 'שלום') נבקש לחפש מילים משותפות, ניגודים מובהקים, או ביטויים שמכילים את שתי המילים.
- 3 נבקש מכל קבוצה לציין תכונה אחת שיש בסוכה (או בחג הסוכות) שמקדמת שלום (מכל סוג).
- 4 נאסוף את התשובות במליאה.
- 5 **נסכם:** השיעור יוקדש לרעיון של 'סוכת שלום'. נחקור את הקשר בין חג הסוכות לשלום. ננסה להבין לעומק את מהות החג, למצוא אופנים שונים בהבנת הרעיון של 'סוכת שלום' ושל הערך 'שלום' ולגלות האם וכיצד הם קשורים לחיינו.

ב. למידה בחברותא:

האופן בו שלום (אישי, קהילתי ולאומי) מתבטא במאפייני החג

- 1 נפזר ברחבי הכיתה כרטיסיות עם מקורות (נספח א, מקורות 1-7).
- 2 נחלק את הכיתה לרביעיות. כל קבוצה תבחר שני מקורות ומעלה ללמידה ולדיון.
- 3 נחזור למליאה ונבקש מנציגי ונציגות הקבוצות לשתף:
  - ? מה התחדש בלימוד?
  - ? איזו משמעות חדשה מצאתן/ם למושג שלום?
  - ? איזה ערך חדש מצאתן/ם לחג הסוכות?
  - ? איזו שאלה או התלבטות נשאר לכן/ם בעקבות הלימוד?
  - ? עם איזה ציטוט היה קל לכן/ם להזדהות (ואיזה ציטוט עורר התנגדות מיוחדת)?

שאלות לדיון

ג. משימת סיכום: חג הסוכות – תקווה מתחדשת לשלום

- 1 נחלק או נקרין את שני השירים המופיעים בנספח ב: 'סוכת השלום' (יורם טהרלב ויאיר קלינגר - מומלץ גם להשמיע), ו'שלום שלומית' (יזהר בן נחום).

[להאזנה לשיר 'סוכת שלום'](#)

- 2 נקרא יחד את המילים של שני השירים ונשאל:

- מהי 'סוכת השלום' בימינו? (לפי השירים והמקורות, ולפי הרגשה אישית) ?
- אילו מובנים שונים יש לשלום? מה יכול לאפשר אופטימיות בנוגע לאפשרות לקדם ולקיים שלום? ?
- מה נותן לנו כוח להמשיך, לחכות ולפעול למען השלום, גם כשכל שנה מחדש מרגישים שהוא עדיין רחוק? ?
- דמיינו שהוקמה ועדת פרס המעניקה את 'אות שלומית' לתורמים לקידום סוכת שלום בישראל. חשבו על שתי דמויות שהייתם מעניקים להן את הפרס, ונסחו הסבר בן 2-3 משפטים מדוע אותה דמות ראויה לפרס (שלבו ציטוט מתוך המקורות שלמדנו). ?

שאלות לדיון

מהלכה למעשה - שוק ארבעת המינים הרעיוני

מקובל לקיים בערים מרכזיות בארץ 'שוק ארבעת המינים'. מדובר בשטח ציבורי נרחב בו אנשים יכולים לבחור לעצמם ארבעה מינים בהתאם לתקציב, להקפדה ההלכתית, למנהג וכדומה.

קיימו 'שוק ארבעת המינים' של דעות שונות סביב נושא שנוי במחלוקת לבחירתכן/ם (בבית-הספר, בקהילה, או בחברה הישראלית). כל אחד יכול לפתוח דוכן בו יביע את דעתו, יענה על שאלות, ויציע רעיונות.

משימה

דגשים ורעיונות לפעילות

- אפשר לקיים את השוק כרצף של דוברים זה אחר זה (עם מגבלת זמן), או לפזר בחלל בית הספר והחצר עמדות בהן אנשים שונים חוזרים על עמדותיהם שוב ושוב והקהל מסתובב בין העמדות, מקשיב ובוחר.
- הרוכשים מוזמנים לקבל את העמדה כולה או חלקים מתוכה, ולייצר לעצמם דעה אישית המורכבת מהרעיונות שאספו בשוק.
- מומלץ לפנות לוח קיר ולאפשר 'לקונים בשוק' לכתוב לעצמם עמדות שהם ניסחו לאחר הביקור בשוק, ולפרסם על הלוח.
- חשוב להחליט מראש מה הנושא, ולקבוע את גבולות הדיון (אין קריאות לאלימות, אין הכפשה וביוש וכדומה).

נושאים אפשריים לדיון (מחיי הקהילה)

- משבר האקלים
- שוויון ואפליה
- דת ומדינה

נושאים אפשריים לדיון (מחיי בית הספר)

- בית ספר הפתוח לכולם או סלקטיבי?
- בעד ונגד הבעת דעות פוליטיות בשיעור
- הגבלות על הופעה חיצונית בבית-הספר
- חובת שינוי לשון הפניה בכל המרחב
- הבית ספרי

ישיבה בסוכה

נספח א

מקורות ללימוד

1 תפילה לשלום בית

אבינו שבשמים גואל ישראל מעבדות לחירות, המסתירנו תחת כנפיו. בישיבתנו בסוכה אנו מתפללים על כל מי שאין שלום בביתם, שאימה ופחד במעונם. פרוש עלינו סוכת רחמים וחיים ושלום והמצא לנו גאולה בקרוב.

(בהשראת תפילה שחברה בידי ארגון יהודי אמריקאי בשם 'שלום בית')

1 ארגון יהודי אמריקאי בשם 'שלום בית' חיבר בין חגיגות חג הסוכות לבין נפגעי ונפגעות אלימות במשפחה, וכן לאלה הסובלים מחוסר ביטחון תזונתי או אחר בבית. הם מציעים לתלות סרט סגול כקישוט לסוכה וכתזכורת מתמדת לקיומם של נפגעות/ים.

האם ואיפה לדעתכן/ם כדאי להפיץ ולחלק סרט כזה לקראת החג?
הציעו משפט, ציטוט משיר או פסוק שניתן להוסיף על הסרט הסגול.

2 הישיבה בסוכה יכולה לדמות בית לא יציב, שאינו מעניק ביטחון ליושביו.

אילו מצבי חוסר ביטחון יכולים להתקיים בבית/במשפחה?
האם ובאיזו דרך ראוי להזכיר את אלה שמתמודדים עם קשיים אלו בסוכה?
באילו אירועים או מועדים אחרים ראוי להקדיש להם מקום?
באילו אופנים אזכור אוכלוסיות פגיעות או הזמנתן לסוכה הופך את הסוכה ל'סוכת שלום'?

שאלות לדיון

ישיבה בסוכה

נספח א

מקורות ללימוד

2 "סוכה" ו"שלום" זוג לא צפוי | ג'קי לוי

כמו הרבה שידוכים בשפה שלנו, גם "סוכה" ו"שלום" הם לא זוג צפוי או מובן מאליו. וזה בדיוק מה שיפה בו. כי מתוך ההצמדה בין המילים אפשר לקבל מושג לא רק בנוגע למה זה בכלל סוכה, אלא למה אנחנו מתכוונים כשאנחנו אומרים שלום.

כשאומרים "סוכת שלום" אפשר לדמיין שלום שכל מהותו קווי גבול רכים ומתנפנים. דפנות דקות של סדין. גג שאפשר לראות דרכו את הכוכבים ולהריח את הניחוח הטרי של טבע סתווי. זהו שבוע שבו הנדל"ן מאבד משהו מחשיבותו התהומית, וכולם נזכרים בחלום שלהם להקים בית על עץ. לא סתם ילדים אוהבים כל כך את סוכות. והמילים "סוכת שלום", גם אם לא יורדים לפרטים, מעלות על הדעת עולם שהוא גן עדן לילדים.

- ❓ באיזה אופן תיאור הסוכה כ-"גבול רך ומתנפנף" ו-"גג שאפשר לראות דרכו כוכבים" יכול לעורר תחושות חיוביות? האם ובמה תיאור זה מזכיר את חווית הישיבה בסוכה המוכרת לכן/ם?
- ❓ אילו רגשות מעוררת הישיבה בסוכה עבורכן/ם?
- ❓ מה הקשר בין שלום, דפנות מתנופפות וכוכבים בגג?

שאלות

... בשנים האחרונות רובנו מדמיינים את השלום, אם בכלל מדמיינים אותו, כמשהו שמזכיר מבצר. חומה גבוהה, עבה ובלתי חדירה. הם שם ואנחנו כאן. שום קשר לסוכה, בכל אופן. כי גם כשיבוא השלום, כולנו מתכוונים לדפוק על הגג ולוודא שהוא עמיד... סכך של כפות תמרים או ענפי אקליפטוס לא בא בחשבון.

... לפעמים (כשחושבים על ביטויים ישנים כמו "סוכת שלום")... מה שקורה באותו רגע הוא שצירוף המילים נראה פתאום צורם ולא שייך לכלום. מצד שני, הביטוי יכול להזכיר לנו למה בעצם התכווננו כל השנים כשחלמנו על סוכה. או על שלום.

יש קשר עתיק בין המילה שלום לבין כל מה שקשור למרחב. בעברית של פעם "צר" הוא אויב, וכל מה שמתרחב, מתרווח ומרחיב דעת קשור לשלום ולפיוס. לכן כשנרגע הסכסוך הממושך בין יצחק אבינו לבין השכנים הפלשתים, הם חפרו ביחד באר וקראו לה "רחובות". כלומר - שלומות.

זה קרה אחרי תקופה שבה כל הבארות בסביבה גררו שמות מחרידים כמו "עֶשֶׂק" ו"שְׁטָנָה". מרחב זה שלום וסוכה זה שלום, וסוכה זה בערך ההפך ממרחב. האם שלום הוא סתירה פנימית? ואיך יוצאים מהסתירה הזו?

(מתוך "שלום שלום", ישראל היום, אוקטובר 2016)

- ❓ למה רומז הכותב כשהוא מתאר את השלום בימינו כ"חומה גבוהה", וכדבר שצריך לוודא עמידותו?
- ❓ נסו לחשוב על המושג שלום לא רק בזירה המדינית. באילו תחומים נוספים ישנה שאיפה לשלום?
- ❓ מבחינה לשונית אויב הוא 'צר', ומכאן ששלום הוא 'מרחב'. באיזה אופן אפשר לראות במציאות את השלום כמרחב?
- ❓ האם לדעתכן/ם 'סוכה' ו'שלום' הם ביטויים משלימים או סותרים/מנוגדים?

שאלות לדיון

חג האסיף

3 תלישות ושורשיות | גילי זיוון

למרות מטחי התותחים שהרעידו את ביתי, וצפצופי ההתראה של "צבע אדום", העדפתי שוב ושוב לחזור לפינות המוכרות בהן אני 'בעלת הבית' ולא אורחת, נאחזתי במקום הזה שנקרא בית.

חוויה אישית זו מובילה אותי לחוויית חג הסוכות ולסוכה אשר אנו עומדים להיכנס בשעריה. יותר מתמיד מהדהדות בי משמעויות החג הסותרות: חג האסיף של החקלאי היושב על אדמתו כנגד חג הסוכות של הנוודים במדבר. תחושת אמביוולנטיות עזה זו של תלישות ושורשיות כאחד, של ביתיות יחד עם גלותיות, הולכת ומתעצמת בחוויית הסוכה השנה.

(מתוך עוז ושלוש, גליון סוכות תשע"ה)

- איזה היבט של החג מעורר בכן/ם יותר הזדהות - האסיף של היושב בביתו או הישיבה בסוכות של הנוודים במדבר? ?
- לפי הרגשתכן/ם איזה מצב מבין השניים מתקשר יותר למצב של שלום? ?

שאלות

חג האסיף

נספח א

מקורות ללימוד

4 קבע וארעי - מוסר ושלום | רות גביזון

... הארעי מסומל על ידי הסוכה, ואילו הקבע מתבטא בחג האסיף. מן המתח ביניהם עולים ערכים ומצוות של שלום: הכנסת אורחים, צדקה ועזרה לזולת, הסתפקות במועט והעדפת חיי הרוח על החומרנות.

- שאלות
- ? באיזה אופן אסיף היבול מבטא את מימד הקבע? מה הקשר בין קביעות לבין שלום?
  - ? באיזה אופן צדקה, עזרה לזולת וכדומה הן מצוות של שלום?

לעימות שבין ה'ארעי' ל'קבע' נודעת משמעות מחנכת גם לגבי היחס לארץ ישראל. מתוך העימות הזה אנו לומדים להעריך את העובדה שיש לנו מולדת לחיות בה חיים עצמאיים, לשמוח בה, להודות למי שהביא לקיומה, ולהכיר באחריות המוטלת עלינו לשמור עליה בעבודה, בהגנה, בשמירה על ערכי מוסר וביחסי רעות ושלום.

(מתוך: הד החינוך, ספטמבר 1994)

- שאלות
- ? מה הקשר בין ההערכה שלנו לקיומה של מולדת עצמאית לבין אחריות ויחסי רעות ושלום?
  - ? מה כדאי שיהיה בסוכה כדי שהיא תביא לידי ביטוי יחסי רעות ושלום? חשבו על המבנה, האורחים, המנהגים ופרטים נוספים (אוכל, שירה, קישוטים).

ארבעת המינים

5 ארבעת המינים - נגד פלגנות | הרב רונן לוביץ

אם מצוות הסוכה נועדה לבטל פערים חברתיים על רקע כלכלי, הרי שמצוות ארבעת המינים על הסמליות בה היא טעונה, באה למחות כנגד פלגנות על רקע דתי-רוחני. המדרש מסביר כידוע שכל אחד מהמינים מסמל סוג מסוים של יהודים... על מנת לקיים את מצוות ארבעה מינים כהלכתה יש הכרח בצירופם של כל ארבעת הסוגים. אין אדם יכול לצאת ידי חובתו בלקיחת ארבעה אתרוגים, יהיו אלה אתרוגים מהודרים ככל שיהיו.

ישנם כיום יהודים רבים המסתייגים מעיקרון זה. הם היו רוצים לראות את עם ישראל כעם הומוגני. בו כולם מזוהים עם אותו מחנה, מאמינים באותן השקפות עולם ומקיימים את אותו אורח חיים... עלינו לדעת שאי אפשר להתנכר לזרמים השונים... ואין לרקום תכניות ולטוות ציפיות תוך התעלמות ממרכיב השונות בו מתאפיין עם ישראל.

לא זו אף זו: גם במצבו האידיאלי יהיו בעם ישראל גוונים ובני גוונים שונים אף משונים... בברכת משה לישראל לפני מותו הוא מכריז "וַיְהִי בַיּוֹם הַהוּא שָׁבַט יִחָד שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל" (דברים ל"ג, ה). משה לא אמר יחד-ישראל אלא יחד שבטי ישראל כי השבטיות לא תתבטל. תמיד יהיו שבטים שונים או זרמים שונים... יש לשאוף שתשרור הרמוניה בין כולם, שיבקש כל פלג לראות את הטוב בחברו, ומתוך השונות תתהווה השלימות...

(מתוך חג האחדות והשונות, קיבוץ בארות יצחק, 1990)

מארכיון החגים הקיבוצי

שאלות לדיון

- המקור מתייחס לפערים דתיים ורוחניים. אילו שסעים ו/או פערים נוספים מפלגים את החברה הישראלית? ?
- האם לדעתכן/ם ניתן להסכים עם עמדת הכותב שיש ערך בשבטיות? איזה ערך יכול להיות לריבוי הזרמים? ?
- כיצד החלוקה לשבטים יכולה לתרום לקידום ערך השלום? (לדעתכן/ם או לדעת הרב לוביץ) ?

6 אז מי יישב איתי השנה בסוכה? | ד"ר ביטי רואי

במסורת היהודית מכירים אנחנו את המנהג להזמין אושפיזין לסוכה. בכל יום מוזמנת דמות רבת חשיבות להתארח בארוחת החג. דמות ווירטואלית, המרחפת בחללה של הסוכה, אך יחד עם זאת מוזמנת להסב עמנו לשולחן... מנהג האושפיזין מופיע לראשונה בספר הזוהר (על פרשת אמור), שם מסופר כי רב המנונא סבא, דמות פלאית שמופיעה לעיתים בזוהר, כשהיה נכנס לסוכה... היה מרים את ידיו, ואומר: שבו אורחים העליונים - שבו, שבו אורחי האמונה - שבו!

את הפסוק 'בסוכות תשבו שבעת ימים', הוא היה דורש לא רק על בני האדם שכאן, בני המשפחה הישובים לארוחת החג, אלא גם על אותן דמויות פלאיות רוחניות - 'אושפיזין עילאין': [...] יכנס אברהם... ועמו יצחק, ויעקב, משה אהרון יוסף ודוד.

על פי רב המנונא סבא, הישיבה בסוכה... מציינת שתי סדרות של אורחים... אורחים עליונים, אבל גם אורחים אחרים - מן העולם הזה ממש, ואפילו מהצד הפחות נוצץ שלו - אלה האורחים האמיתיים - העניים, הבודדים, השכנה בדלת ממול, והעולה החדש - כל אלה שאין להם היכן לחוג את החג ושנחנו מצווים להזמיןם 'לשבת' בסוכה...

הביטוי "אורחים עליונים" מתייחס לאושפיזין המסורתיים (אברהם, יצחק, יעקב, יוסף, משה, אהרון ודוד), שהינם דמויות בעלות משמעות רוחנית או רעיונית בתרבות היהודית.

חשבו אילו "אורחים עליונים" היו מוזמנים בשמחה לסוכה שלכן/ם? (חשבו על דמות רוחנית, היסטורית, ספרותית, או על בת/בן משפחה, חברה וגם על אורחים מהצד הפחות נוצץ של החברה)

שאלות

נסחו שאלה אחת שהייתן/ם רוצים לשאול אותן/ם.

אין התעלות לגבהים הרוחניים אם אין היא מיוסדת עמוק על דאגה לזולת, והמפגש בעולמות העליונים מותנה במבט העיניים לזולת, בפתיחת הלב כאן ועכשיו, בדאגה ואחריות לתיקון העוולה ולעשיית צדק וטוב בעולם.

(מתוך: אתר קולך)

מה הכוונה במונח "התעלות לגבהים הרוחניים"? למה זו שאיפה חשובה?
איך הישיבה בסוכה בפרט, או חג הסוכות בכלל, תורמים לדאגה לזולת, לאחריות ולעשיית צדק?
מה דעתכן/ם על העמדה שאין התעלות רוחנית בלי צדק וטוב בעולם?

שאלות

גשם

7 ירידת גשמים – שמחה לכל העולם

הגשם הוא אחד ממאפייני החג. סוכות הוא המועד בו מקובל להתחיל להתפלל לגשם (למרות שהוא עלול להפריע ליושבים בסוכה). זה מעצים ומדגיש את חשיבות הגשם בתקופה זו. המדרשים הבאים עוסקים בגשם כתופעת טבע בעלת משמעות מיוחדת.

אמר רבי תנחום בר חייא: גדולה ירידת גשמים ממתן תורה, שמתן תורה שמחה לישראל, וירידת גשמים שמחה לכל העולם, לבהמה ולחיה ולעופות, שנאמר: "פָקְדַת הָאָרֶץ וַתִּשְׁקַקְהָ רֶבֶת תַּעֲשֶׂרְנָה" (תהילים ס"ה, י).

(מדרש תהלים, מזמור קיז)

גדול יום הגשמים שאפילו גייסות [כוחות צבא גדולים] פוסקות בו [נעצרים], שנאמר: "תִּלְמִיּוֹת רִוּוּהָ נַחַת גְּדוּדָהָ" (תהילים ס"ה, יא).

(תענית, דף ח עמוד ב)

שאלות

- מה הקשר בין גשמים לשלום לפי המדרשים?
- אילו ערכים נוספים מבטא הגשם לפי המדרשים?

חג הסוכות – תקווה מתחדשת לשלום

שלום שלומית |

יזהר בן נחום, קיבוץ בית-קמה

עוד שנה שחלפה מסוכות עד סוכות,
ושלומית מהשיר ממשיכה לחכות.

היא הביאה לולב והדס ואתרוג,
והסכך, כמו תמיד רענן וירוק.

היא הזמינה שכנים ועשתה מסיבה,
ורק הוא האושפיז הראשי, עוד לא בא.

וכולם מנסים לנחם: לא נורא,
הן זה מה שקרה בשנה שעברה,

ואם השנה לא הזאיל בטובו,
מן אורח כזה, מי צריך שיבוא?

אך שלומית הקטנה היא מחומר אחר,
היא תמשיך לחכות והיא לא תוותר.

ביוזמה מקומית, אזורית, עולמית,
השלום עוד יבוא לסוכה של שלומית.

סוכת שלום |

מילים: יורם טהרלב, לחן: יאיר קלינגר

עמוק עמוק אני עוד מבקש לי
סוכת שלום וצל התאנה
אבל כעת אינני מתעקש עוד
אם לא עכשיו - אולי בעוד שנה.

שרק יהיה מה שהיה עד הנה
בין הזמנים המשנים פניהם
שרק אדע לחוש עוד את האושר
בדברים המובנים מאליהם.

שרק יהיה מה שהיה עד הנה
זה לא הרבה אך זה כמעט הכל
רק שאוכל עוד להתגעגע
אל המחר ולא אל האתמול.

שרק יהיה מה שהיה עד הנה
שיישאר לי פתח לחלום
כשהאבה חמה עודנה
כילד קט שבעיניו התום.

עמוק עמוק אני עוד מבקש לי
סוכת שלום לנוח בצילה
אך מאמין כי המעט שיש לי
גם הוא הרבה יותר מכל תפילה.

